

МИНИСТЕРСТВО ОБРАЗОВАНИЯ РЕСПУБЛИКИ БЕЛАРУСЬ
БЕЛОРУССКИЙ ГОСУДАРСТВЕННЫЙ УНИВЕРСИТЕТ
ЮРИДИЧЕСКИЙ ФАКУЛЬТЕТ
Кафедра политологии

Кленницкая

Татьяна Николаевна

СОВРЕМЕННЫЕ ГИБРИДНЫЕ ВОЙНЫ

Дипломная работа

Научный руководитель:
доктор философских наук, доцент
Круглова Галина Анатольевна

Допущена к защите

«___» 20__ г.

Зав. кафедрой политологии

доктор политических наук, профессор Н.А. Антанович

Минск, 2025

ОГЛАВЛЕНИЕ

РЕФЕРАТ	3
РЭФЕРАТ	4
SUMMARY	5
ВВЕДЕНИЕ	Ошибка! Закладка не определена. 6
ГЛАВА 1 СУЩНОСТЬ СОВРЕМЕННЫХ ВОЙН И ОСОБЕННОСТИ ИХ ВЕДЕНИЯ	Ошибка!
Закладка не определена. 9	
1.1 Понятие современной войны, ее особенности и виды....	Ошибка! Закладка не определена. 9
1.2 Особенности методов и механизмов современных войн	Ошибка!
Закладка не определена. 18	
ГЛАВА 2 СОВРЕМЕННЫЕ ТЕНДЕНЦИИ И ПРОБЛЕМЫ ПРОТИВОДЕЙСТВИЯ	
СОВРЕМЕННЫМ ГИБРИДНЫМ ВОЙНАМ	Ошибка! Закладка не определена. 31
2.1 Гонка вооружение и механизм сдерживания, как мера по противодействию современным гибридным войнам	Ошибка! Закладка не определена. 31
2.2 Формы и специфика противодействия методам ведения современных гибридных войн в рамках ОДКБ и Союзного государства.....	Ошибка! Закладка не определена. 36
2.3 Особенности противодействия методам ведения современных гибридных войн в Республике Беларусь.....	Ошибка! Закладка не определена. 40
ЗАКЛЮЧЕНИЕ	Ошибка! Закладка не определена. 50
СПИСОК ИСПОЛЬЗОВАННЫХ ИСТОЧНИКОВ	Ошибка! Закладка не определена. 52

РЕФЕРАТ

Объем работы: 57 страницы, 53 использованных источника.

Ключевые слова: СОВРЕМЕННЫЕ ВОЙНЫ, ГИБРИДНАЯ ВОЙНА, ГОНКА ВООРУЖЕНИЙ, МЕТОДЫ ПРОТИВОДЕЙСТВИЯ, РАЗОРУЖЕНИЕ

Объект исследования – современные войны, представляющие собой комбинацию конвенционных и неконвенционных форм вооруженной и невооруженной борьбы.

Цель исследования – проанализировать методы ведения современных войн, особое внимание уделив специфике ведения и противодействия «гибридных» войн.

Методология исследования: при проведении исследования для достижения поставленной цели были использованы общенаучные логические методы познания: анализ, синтез, аналогия, дедукция, индукция, обобщение, а также методы системного и сравнительного анализа. В перечень специальной методологии можно отнести: сравнительно-правовой, структурно-правовой, формально-юридический, исторический, социологический методы и др. Теоретико-методологическую основу составляют работы зарубежных авторов.

Научная новизна исследования: в дипломной работе предпринята попытка рассмотреть понятие современной войны, ее особенности и виды; определить особенности методов и механизмов современных войн; выявить особенности противодействия методам ведения современных гибридных войн в рамках ОДКБ и Союзного государства и в Республике Беларусь.

Область возможного практического применения: результаты исследования могут быть использованы при разработке государственной политики в сфере национальной безопасности, формировании программ по военной и национальной безопасности страны, а также в образовательном процессе при подготовке специалистов в области политологии и международных отношений.

Полученные в ходе исследования выводы могут быть использованы в правотворческой деятельности и в дальнейших научных исследованиях.

Дипломная работа является самостоятельно выполненным исследованием.

РЭФЕРАТ

Аб'ёмпрацы: 57 старонак, 53 скарыстанных крыніцы.

Ключавыясловы: СУЧАСНЫЯ ВОЙНЫ, ГІБРЫДНАЯ ВАЙНА, ГОНКА УЗБРАЕННЯЎ, МЕТАДЫ СУПРАЦЬДЗЕЯННЯ, РАЗЗБРАЕННЕ

Аб'ектдаследавання – сучасныя войны, якія ўяўляюць сабой камбінацыю канвенцыйных і неканвенцыйных формаў узброенай і няузвроенай барацьбы.

Мэта даследавання – прааналізація метады вядзення сучасных войнаў, асаблівую ўвагу надаўшы спецыфіцы вядзення і супрацьдзеяння «гібрыдных» войнаў.

Метадалогіядаследавання: пры правядзенні даследавання для дасягнення пастаўленай мэты былі выкарыстаны агульнанавуковыя лагічныя метады познання: аналіз, сінтэз, аналогія, дэдукцыя, індукцыя, абагульненне, а таксама метады сістэмнага і параўнальнага аналізу. У пералік спецыяльнай метадалогіі можна аднесці: параўнальна-прававы, структурна-прававы, фармальна-юрыдычны, гістарычны, сацыялагічны метады і інш. Тэарэтыка-метадалагічную аснову складаюць работы замежныхахаўтараў.

Навуковая навізнадаследавання: у дыпломнай работе зроблена спроба разгледзець паняцце сучаснай вайны, яе асаблівасці і віды; вызначыць асаблівасці метадаў і механізмаў сучасных войн; выявіць асаблівасці супрацьдзеяння метадам вядзення сучасных гібрыдных войнаў у рамках АДКБ і Саюзной дзяржавы і ў Рэспубліцы Беларусь.

Галінамагчымагапрактычнагапрымянення: вынікі даследавання могуць быць выкарыстаны пры распрацоўцы дзяржаўнай палітыкі ў сферы нацыянальнай бяспекі, фарміраванні праграм па ваеннай і нацыянальнай бяспечы краіны, а таксама ў адукатыўным працэсе пры падрыхтоўцы спецыялістаў у галіне палітологіі і міжнародных адносін.

Атрыманыя ў ходзе даследавання вывады могуць быць выкарыстаны ў праватворчай дзейнасці і ў далейших навуковых даследаваннях.

Дыпломная праца з'яўляецца самастойна выкананым даследаваннем.

SUMMARY

Volume of work: 57 pages, 53 sources used.

Keywords: MODERN WARS, HYBRID WAR, ARMS RACE, COUNTERACTION METHODS, DISARMAMENT

The object of the study is modern wars, which are a combination of conventional and non-conventional forms of armed and unarmed struggle.

The purpose of the study is to analyze the methods of waging modern wars, paying special attention to the specifics of waging and countering "hybrid" wars.

Research methodology: in conducting the study, general scientific logical methods of cognition were used to achieve the stated goal: analysis, synthesis, analogy, deduction, induction, generalization, as well as methods of systemic and comparative analysis. The list of special methodology includes: comparative legal, structural legal, formal legal, historical, sociological methods, etc. The theoretical and methodological basis is formed by the works of foreign authors.

Scientific novelty of the research: the thesis attempts to consider the concept of modern war, its features and types; to determine the features of methods and mechanisms of modern wars; to identify the features of counteraction to methods of conducting modern hybrid wars within the framework of the CSTO and the Union State and in the Republic of Belarus.

The area of - possible practical application: the results of the study can be used in the development of state policy in the field of national security, the formation of programs on the country's military and national security, as well as in the educational process in the training of specialists in the field of political science and international relations.

The findings obtained during the study can be used in lawmaking and in further scientific research.

The thesis is an independently completed study.